

NASTAVA MATEMATIKE

Problemi o kojima nitko ne želi pričati

“Cirkus“ zvan natjecanja

Piše Antonija Horvatek
učiteljica-mentorica Matematike
OŠ Josipa Badalića, Graberje
Ivaničko

Na pisanje ovog članka potaknule su me mnoge nelogičnosti vezane uz naša osnovnoškolska natjecanja iz matematike, od kojih su neke toliko besmislene da zbog njih i sama natjecanja, nažalost, gube svaki smisao. Mi učitelji na našim stručnim skupovima glasno o tome govorimo, čak i šaljemo dopise nadležnima, ali ništa se bitno ne mijenja na bolje.

Lakši i teži zadaci

Konkretnije, već godinama pričamo o tome da bi uz teške zadatke kakvi se pojavljuju na natjecanjima, trebalo zadavati i jednostavnije. Nekad (davno) smo i imali dvije skupine zadataka - prva je bila jednostavnija, a druga teža, i tako na svim razinama natjecanja i za sve razrede. Zahvaljujući prvoj skupini zadataka svi su natje-

pojaviti na natjecanju, da ih je nemoguće sve stići provježbati ako imamo samo jedan sat dodatne nastave tjedno (a mnoga djeca nemaju niti toliko). Usto, na natjecanjima se nerijetko pojavljuju i zadaci iz onih cjelina koje na redovnoj nastavi još nismo ni započeli ili zadaci kakvi su HNOS-om izbačeni iz programa ili premješteni u viši razred.

Više “lutrija“ nego ispit znanja

Stoga su naša natjecanja sve sličnija “lutriji“ - pitanje je jesmo li na dodatnoj nastavi pogodili vježbati baš takve zadatke kakvi će se ove godine pojaviti. Ako nismo i ako natjecatelj nije iznimno talentiran (pa se neće uspjeti snaći zahvaljujući svom talentu), onda će za nagradu za svoj trud dobiti vrlo nizak broj bodova i time poruku da se njegov trud na dodatnoj nastavi uopće nije isplatio. Drugi veliki problem, vezan uz natjecanja, koji se pojavio prije tri godine odnosi

Kamo god se čovjek okrene, na sve strane vidi prepreke koje pokazuju da nikome nije stalo do kvalitete natjecanja iz matematike. Jer, kad bi nam svima bilo stalo, valjda bismo počeli slušati jedni druge, uvažavati primjedbe i raditi na dobrobit djece i svih nas. Ovako - mi učitelji pričamo, a ništa se bitno ne mijenja!

U srednjoj školi - pametniji!

Kad već pričamo o nedostatku jednostavnijih zadataka u našim osnovnoškolskim natjecanjima, zanimljivo je primijetiti da su ove školske godine takvi (jednostavniji) zadaci uvedeni u srednjoškolske testove. Posve je nejasno (i nelogično) zašto se ista promjena nije dogodila u našim osnovnoškolskim testovima (a i mi to već godinama tražimo!). Štoviše, ovo je već druga velika izmjena koja se događa sa srednjoškolskim natjecanjima iz matematike - prva je bila kad su prije tri godine uvedene dvije varijante zadataka: varijanta A za učenike prirodoslovno-matematičkih gimnazija i varijanta B za učenike ostalih srednjih škola. Kako to da srednjoškolska natjecanja zaslužuju toliko više pažnje od naših osnovnoškolskih?

catelji (a to su naši najbolji učenici) mogli osvojiti pristojan broj bodova, te se i među onima koji vole matematiku, ali nisu iznimno talentirani, ipak iz rezultata moglo iščitati tko je više radio i pripremao se, a tko manje. Dakle, i ti su učenici bili rangirani u skladu sa osvojenim brojem bodova.

Zahvaljujući drugoj skupini zadataka, među talentiranijim matematičarima moglo se razabrati koji su zaista najbolji. Danas, kad imamo samo teže zadatke, često se događa da previše učenika ima broj bodova blizak nuli. Međutim, ne radi se o tome da oni nisu zainteresirani ili nisu ništa radili, već je riječ o tome da težina zadataka na natjecanjima drastično odskoče od težine zadataka koje radimo na redovnoj nastavi te da je toliko različitih tipova zadataka koji se mogu

se na ukidanje međuškolskih/općinskih natjecanja te uvođenje školskih umjesto njih, za većinu škola u RH. To je, na žalost, dovelo do toga da u manjim školama (u kojima je zaposlen tek učitelj ili dva matematičke) testove nema tko drugi ispravljati već mentori natjecatelja. A na osnovu tih rezultata određuje se koji će natjecatelji biti pozvani na županijsko natjecanje. Objektivnost na nuli! I, drugo, u mnogim se školama natjecanja održavaju istodobno s nastavom, pa učitelji matematike nerijetko moraju umjesto na natjecanju biti na nastavi, a za to vrijeme je s natjecateljima (za vrijeme rješavanja testa) netko nestručan tko ne može stručno odgovoriti na eventualna pitanja natjecatelja vezana uz sadržaj testa. Kakvi su to uvjeti natjecanja? Osim toga,

taj problem postoji samo u nekim školama, što znači da niti nisu svi natjecatelji u ravnopravnom položaju.

Zadatke znaju unaprijed

Nadalje, neki ravnatelji ne žele da nastava “trpi“, pa natjecanje u svojoj školi ne održe u predviđenom terminu već ga (samovoljno) odgode za nekoliko sati i time za učenike svojih škola stvore veću mogućnost da saznaju zadatke prije “njihova“ natjecanja.

Zadaci stižu u sve škole elektroniškom poštom otprilike dva dana prije natjecanja. Mnogo je primjera u kojima slušamo o zloporabi dostupnosti zadataka prije natjecanja - što od kolega učitelja kojima nije problem malo pomoći svojim učenicima time što će im unaprijed pokazati baš te ili

vrlo slične zadatke, što od “mama-tajnica“ i sl. koje također malo pomognu svojoj djeci. Zanimljivo je da učenici nekih mentora na školskim natjecanjima osvajaju vrtoglavo visoke postotke bodova, a na županijskim natjecanjima zadnja mjesta, i tako iz godine u godinu...

U nekim se sredinama ipak održavaju međuškolska/općinska natjecanja, dok je u drugima propisano da se to ne može te se u njima isti dan u isto vrijeme održavaju školska - s istim zadacima! Kako to da ono što je za neke od nas dobro, za druge nije?

Još je puno nepravilnosti uvedeno ukidanjem međuškolskih/općinskih natjecanja (za većinu škola u RH), no vjerujem da sam već nabranjem gornjih ukazala na apsurdnost tog poteza i besmisao u koji su se pretvorila naša natjecanja. Jer, svi znamo što riječ natjecanje znači i koja pravila igre u poštenim i dobro organiziranim natjecanjima trebaju vrijediti.

Nepriznat trud

Uz nabrojane probleme vezane uz sadržaj testova i organizaciju natjecanja, poseban je problem česta nemogućnost održavanja dodatne nastave, među ostalim i zbog zbrke s nastavničkom normom kao i zbog (ne)priznavanje tih zadataka u učiteljskoj satnici. Zanimljivo da se niti nikakve pripreme za te sate učitelju ne priznaju, a koji se trud ulaže, pogotovo ako se učenik plasira

na više natjecateljske razine. Čak ima i ravnatelja koji, ako učitelj kao mentor sudjeluje npr. na županijskom natjecanju, stvaraju probleme oko isplate dnevnice za taj dan. Valjda bi to bila nezarađena naknada...

Kamo god se čovjek okrene, na sve strane vidi prepreke koje pokazuju da organizatorima (MZOS-u, AZOO-u, Državnom povjerenstvu...) nije stalo do kvalitete tih natjecanja. Jer, ako im je stalo, kako shvatiti sve ovdje nabrojano? Kad bi nam svima bilo stalo, valjda bismo počeli slušati jedni druge, uvažavati primjedbe i raditi na dobrobit djece i svih nas? Ovako - mi učitelji pričamo, a ništa se bitno ne mijenja! Čak i pišemo članke, pa i šaljemo dopise nadležnima, no niti se vide jasne promjene, niti čujemo objašnjenja zbog čega tih primjena nema.

Pitanja bez odgovora

Na internetskoj stranici <http://public.carnet.hr/mat-natj> možete pročitati neke od dopisa koji su slani nadležnima i neke od članaka objavljenih u našim stručnim časopisima. Međutim, tamo ne možete naći odgovore nadležnih - jednostavno zato što ti odgovori nikad nisu poslani!

Bitno da se od naš učitelja stalno nešto očekuje, među ostalim i to da pripremamo djecu za natjecanja ili za “cirkus“ zvan natjecanja. Na što se to sve naš rad s djecom i naše školstvo svodi?